רבז א ב מיי׳ פ״ג מהל׳

רכח גד מיי׳ שם פ״ה

מכירה הל"א [ופ"ה הל"ה] סמג עשין פב פו טוש"ע

יו"ד סי" רסו סעי" כג וכהן

וטוש"ע חו"מ סי' קלו סעי' א:

רבמ ה מיי פ״ה מהל׳

מהלי מכירה הל"ג סמג

שם טוש"ע יו"ד שם סעי' כה וטוש"ע חו"מ שם סעי

ו [טוש"ע חו"מ סי קלו

קטום פילוו מי פי קטו סער׳ א בהגה]: רל ז מיי פ"ב מהל׳ מכירה הל"ו סמג

שם טוש"ע חו"מ סי קלו סעי' ג:

קני. דלא ח מיי שם פל"ד

ופ״ה מהלי עבדים הל״א סמג שם טוש״ע

אני מיי קלו סעי' ה וטוש"ע יו"ד סי' רסו סעי

כה:

עבדים הל"א ופ"ב

הל"ח ופ"ב מהלי

בב:

יו) מפרמה פ פרשה ב, ב) ובדפו"ר בכל

מסורת הש"ם א) מכילתא פ׳ משפטים

יהדור. מודר. וכו ברש"יו.

ג) [בערוך ערך קדד ה אימה קודד ויורד עד

שמגיע וכו׳ז. ד) ובכת״י:

על קרא דמשפטים והגישו

אל הדלתן, ה) תוספתא

מל "הילמ], "ש) מוספתמ דב"ק פ"ז ה"ב, ו) [סוטה טו.], ז) [ל"ל עבדי הם ולא

כו' כ"ל ב"מ י.], ה) [ב"ק

קטו: ב"מ י.], עו) [בכת"י קטו: ב"מ י.], ע) [בכת"י נוסף: בה], י) [בכת"י ודפו"ר: בר'. ואל"ל ברבי],

ל) [בכת"י נוסף: תבה], () [גיטין עו:], מ) ת"כ

מ' בהר פרשה ו ובכורות

יג.], () [ע' תוס' גיטין לט: ד"ה משוס], ס) [בכת"י

נוסף: אמר מרן, ע) ב"ב עה: ע"ש חוספחא

דקדושין פ"ק ה"ה [ע"ש], ב [בכת"י: לחי, וכ"ה

ל) תוקפתה שם ה"ג ע"ש

ב"ב נג:, ק) [ע' תוס' ב"ב נג: ד"ה הרחילו], ר) ב"ב עו:, ש) רש"ל, ס) [נדל"ל

שלא כדרכה לכדרכה. ור"ו.

ורש"ש)], א) [סנהדרין נד ע"א], ב) [ל"ל אזנו.

רש"ש], ג) [ל"ל: כוש. רש"ש], ד) [ע" רש"י יומא לד: ד"ה הנדוין וכו'],

ה) [ירמיה יג], ו) [ים

:כר"ן)], ז) [ברש"י שברי"ף העבד בעלמון, ח) ערך המר ב, ט) [בדפו"ר: ובלשוןן, י) [ל"ל אהמרך

וע"ע תוס' סוטה טו. בד"ה כמין ותוס' חולין קלד:

. ד"ה דורשיז.

תורה אור השלם

הָנֶּילֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּוְה וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אָוְנוֹ יִרְצַע אֲדֹנָיו אֶת אָוְנוֹ

וְהָיָה לְךְּ עֶבֶּר עוֹלְם וְאַף לָאֲמָתְךְּ תַּעֲשֶׂה כֵּן:

ז בוים טויז 3. כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבָדִים עָבָדִי הֵם אָשֶׁר

הוצאתי אותם מאַרץ

לבניכם אחריכם לרשת

יִשְׂרָאֵל אִישׁ בָּאָחִיו לא

5. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁבָּב אֶת זְבָר מִשְּׁבְּבֵי אִשְּׁה תוֹעֵבָה עֲשׁוֹּ שְׁנֵיהֶם מוֹת

ַתְעַבֹרוּ וְבָאַחֵיכֶם תַּעַבֹרוּ וּבָאַחֵיכֶם

תרֶדֶה בוֹ בַּפֶּרֶךְ:

יומָתוּ דְמֵיהֶם בָּם:

ויקרא כה נה ויקרא כה נה וְהַתְנַחַלְתָּם אֹתָם

מִצְרָיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶּם:

ַוּנֶּיּלֶוֹנְ אוּ אֶל נִיּקְּוּוּ וְרָצַע אֲדֹנָיוֹ אֶת אָן בַּמַרְצֵע וַעֲבֶדוֹ לְעלְם:

ונתתה

האלהים והגישו

ְוְהָגִּישׁוֹ אֲדֹנָיו אֶל

באזנו ובדלת

אילו נאמר ונחם אזנו בדלם הייחי אומר ידקור כנגד אזנו בדלח. אבל אזן לא ירלענה: לאזן מאבראי. כלומר רחוק מן הדלת כדכתיב את אונו והדר יתן אזנו בדלת ויקח את המרלע וידקור בדלת מעבר השני י חמרך: מה גשתנה און. יש במדרש דמרל"ע בגימטריא ד' מאות בנגד אונו לקיים ולקחת המרלע ונתת י באונו בדלת: דוקר ויורד.

לארץ: מה מוווה מעומד. דבלאו

קאמר. מה ענין הגבהה דעלמא להגבהה דהכא הגבהה דעלמא לוקח מגביה החפץ והכא אמרינן שהעבד מגביהו משום עבודה

שהלוקח משעבד בו לקנותו בחזקה:

ואיכא

אילו שנאמר אזנו בדלת הייתי אומר שידקור כנגד אזנו בדלת דלת אין אזנו לא ואזן לא והכתיב יורצע אדוניו את אזנו במרצע אלא הייתי אומר ירצענה לאזן מאבראי ויניחנה על הדלת וידקור כנגד אזנו בדלת תלמוד לומר יבאזנו וברלת יהא כיצד ירוקר והולך עד שמגיע אצל דלת סדלת שומע אני בין עקורה בין שאינה עקורה ת"ל מזוזה ימה מזוזה מעומד אף דלת נמי מעומד ∞רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה יכמין חומר מה נשתנה אזן מכל אברים שבגוף אמר הקב"ה אזן ששמעה קולי על הר סיני בשעה שאמרתי כי לי בני ישראל

עבדים ״ולא עבדים ∞לעבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע ∞ור"ש ∘ב"ר היה דורש את המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית אמר הקב"ה? דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים והוצאתים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע בפניהם: כותני יעבד כנעני נקנה בכסף ובשמר ובחזקה יוקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים סובשמר על ידי עצמו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בכסף ע"י עצמו ובשמר ע"י אחרים ובלבד שיהא הכסף משל אחרים: גמן דכתיב יוהתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה ∞הקישן הכתוב לשדה אחוזה מה שדה אחוזה נקנה בכסף בשמר ובחזקה אף עבד כנעני נקנה בכסף בשמר ובחזקה אי מה שדה אחוזה חוזרת לבעלים ביובל אף עבד כנעני חוזר לבעלים ביובל תלמוד לומר לעולם בהם תעבודו תנא יאף בחליפין יותנא דידן מילתא דליתא במטלטלין קתני מילתא דאיתא במטלטלין לא קתני אמר שמואל יעבד כנעני נקנה במשיכה כיצד תקפו ובא אצלו קנאו קראו ובא אצלו לא קנאו בשלמא לתנא דידן מילתא דאיתא במטלטלי לא קתני דליתא במטלטלי קתני אלא לתנא ברא ניתני משיכה כי קתני מילתא דאיתא בין במקרקעי בין במטלטלי משיכה דבמטלטלי איתא במקרקעי ליתא לא קתני ∞כיצד תקפו ובא אצלו קנאו קראו ובא אצלו לא קנאו וקראו לא יוהתניא יכיצד במסירה אחזה במלפה בשערה באוכף שעליה בשליף שעליה בפרומביא שבפיה ובזוג שבצוארה קנאה כיצד במשיכה יקורא לה והיא באה או שהכישה במקל ורצתה לפניו כיון שעקרה יד ורגל קנאה רבי ®אסי ואמרי לה ר' אחא אומר עד שתהלך לפניו מלא קומתה אמרי בהמה אדעתא דמרה אולה עבד אדעתיה דנפשיה קאויל אמר רב אשי "עבד קמן כבהמה דמי תנו רבנן סייכיצד בחזקה התיר לו מנעלו או הוליך כליו אחריו לבית המרחץ הפשימו ייהרחיצו סכו גרדו הלבישו הנעילו הגביהו קנאו אמר ר' שמעון לא תהא חזקה גדולה מהגבהה סישהגבהה קונה בכל מקום מאי קאמר אמר רב אשי יהגביהו הוא לרבו קנאו הגביהו רבו לו לא קנאו אמר רבי שמעון לא תהא חזקה גדולה מהגבהה שהגבהה קונה בכל מקום השתא ראמרת הגביהו הוא לרבו קנאו אלא מעתה שפחה כנענית תקנה בביאה כי קאמרינן זה נהנה וזה מצמער הכא זה נהנה וזה נהנה הוא שלא כדרכה מאי איכא למימר אמר רב אחיי ש[בר אדא] דמן אחא פמאן לימא לן דלאו הנאה אית להו לתרוייהו ועוד פמשכבי אשה כתיב הקישה הכתוב @כדרכה לשלא כדרכה@ ר' יהודה הנדואה גר שאין לו יורשין הוה חלש על מר זומרא לשיולי ביה חזייה דתקיף ליה עלמא מובא אמר ליה לעבדיה שלוף לי מסנאי ואמטינהו לביתא איכא דאמרי גדול הוה

אלא מעסה. דהגביהו הוא לרבו קנאו: שפחה רנענים סקנה בביאה. דהא אגבהה ליה: הנדואה. מארץ רושי¹. ים כוש הי מתרגמינן הינדואה: דסקיף ליה עלמא. גוסס ונוטה למות: אמר ליה. מר זוטרא לעבדיה דגר: שלוף לי מסנאי. לקנותו בחוקה היה מתכוון 0 שיהא בעבודתו כשימות אדונו: איכא דאמרי גדול היה. העבד ונוהר בו שלא יוכה D הוא עלמו מן ההפקר לפיכך קדם לפני המיחה וזכה בו והגר פירש למיחה ומר זוטרא פירש לחיים מחחיו שלא יהא העבד בלא אדון רגע אחד:

אזנו כשנותנה על הדלת עד שמגיע

הכי לא מקרי מוחה: חומר. לרור המרגליות ולרור הבושם תלוי בלואר לתכשיט: בותבר' וקונה את עלמו. מיד רבו: בכסף ע"י חחרים. שיתנוהו לרבו ע"מ שיהא זה בן חורין אבל הוא עלמו לא יקבל מהם ואפילו ע"מ שאין לרבו רשות בו דקסבר אין קנין לעבד בלא רבו: ובשטר ע"י עלמו. שיקבלנו הוא. ובגמרא מפרש לכולה דרבי מאיר ורבנן: ובלבד שיהא הכסף משל אחרים. דעבד אין לו כלום דאם מצא מציאה או קבל מתנה הכל לרבו ואם בא לפדות ע"י עלמו לריך להיות משל אחרים ויתנוהו לו ע"מ שחין לרבו רשות בו: גב" שדה נקנים בכל הני. ולקמן יליף לה בפירקין (דף כו.). וכל עובדי כוכבים ככנענים משנמכר לעבד אלא שכל עבדים נקראין על שם כנען משום דכתיב ביה (בראשית ט) עבד עבדים: מילתא. דאיתיה בעבד וליתא בשאר מטלטלין קתני אבל חליפין דאיתנהו נמי בשאר מטלטלין שהמטלטלין גם הם נקנין בחליפין לא אילטריך ליה למיתני: **מקפו**. בחזקה: לא קנאו. דמדעתיה אול ואין זו משיכה: **בשלמה לחנה דידן.** לה חיקשי לשמואל המחי לה חני משיכה במתניתין דאיכא לתרולי כדאוקמינן דמילתא דאיתא במטלטלין לא קתני אלא תנא ברא דתנא חליפין בהדייהו תיקשי לשמוחל חי חיתיה דנקנה במשיכה ליתנייה נמי במתניתין: מילחה דהיחה בין במקרקעי בין במטלטלי. כגון חליפין לירף ושנה עם השאר דאיתנהו במקרקעי אבל משיכה דליתא במקרקעי לא תנא בהדייהו: כילד במסירה. גבי בהמה קאי דקתני מתני' (לקמן דף כה:) בהמה גסה נקנית במסירה: בשערה. כגון שיער שברחש הסוס: שליף. משחוי: חדעתה דמרה חולה. על דעת הקורא אותה לפי שאין לה דעת: חדעתיה דנפשיה. מדעת עלמו: קטן. דלית ליה דעת כבהמה דמי ואם קראו לשם קניה ובא אללו קנאו: הסיר לו מנעלו. העבד ללוקח: גרדו. גראט"ר בלע"ו: הגביהו. העבד את הלוקח: מאי

לדלת: **עקורה**. מן המזחה ומוטלת

במין חומר. פירש הקונטרס לרור מרגליות או בשמים שתלוי בלואר נשים לתכשיטא ור"ת פירש חומר מעשה וכן פירש הערוך יש בלשון שערבי כשאומר לחבירו מה מעשיך אומר לו מה (שנה) ולפי שהיו ישראל עבדים

ארבע מאות שנה וגאלם הקב"ה והלך זה וקנה אדון לעלמו לפיכך ירצע במרצע העולה כך: רג"ל לעולם בו'. ואין לומר

לעולמו של יובל דח"כ לשתוק קרא מיניה ונילף משדה אחוזה. ת"י]: איבא דאמרי גדול היה. הענד ונזהר בו שלא יזכה הוא בעלמו מן ההפקר לפיכך קדם לפני המיתה וזכה בו זה פירש למיתה יהודה הינדואה וזה פירש לחיים מר זוטרא תחתיו במקומו שלא יהיה העבד רגע אחד בלא אדון:

ואיכא

רלב ט מיי' פ"ב מהלי מכירה הל"ב סמג שם טוש"ע יו"ד שם סעי כג וטוש"ע חו"מ שם סעי וופ"ד הל"גז טוש"ע ופ"ד הנ"גן טוש"ע חו"מ סי קלו סעי בי [וסי קלח סעי ט]: רלד כ מיי שם סמג שם טוש"ע יו"ד שם

גליון חש"ם

סעי' כד וטוש"ע חו"מ סי

:קלו סעי׳ ג

מתני' וקונה א"ע ככסף. עיין יכמות מח ע״ח לתרוייהו. עיין יומא פב ע"א תד"ה מה רולח ובסנהדרין נח ע"ב ברש"י ב״ה שלא כדרכה:

בוטו"ן כמין חומר. בוטו"ן בלע"ז והוא של זהב בכסף על ידי אחרים. שאחרים פודין אותו בממונן והוא קונה עלמו שהעבד קונה עלמו בשטר על ידי עלמו. עו:). אחזה. הלוקח, בטלפה. ברגלה במלות המוכר (רשב"ם ב"ב עה:). ובשליף. משוי שכחמחחת ובמכלופים ור״ק ידי). אמתחת וקשור לבהמה ואע"פ שלא הזיזה ממקומה קנאה (רשב"ם לסן (ב"ק יז:). כיצד. לקה נקנית במשיכה (רשב"ם ב"ב עה:), שעקרה יד ורגל. היינו משיכה ורגל. היינו משיכה כל שהוא (שם). מלא קומתה. דהיינו עקירת ארגע רגליה (שם). כיצד בחזקה. אעבד כנעני דתנן שנקנה בחזקה, קאי (שם נג:). גרדו. כמו (איוב ב) ויקח לו חרש להתגרד בו (שם). הגביהו קנאו. לקמיה מפרש מי הגביה אמר ר׳

לעזי רש"י גראט"ר [גרטי"ר]. לגרד.

א. כמו חומרתא דפילוז שבת דף סב.) בשמים) דפילא. תוס' סוטה טו.

שניין באינון פרי לקמיה מפרש (שם). מאי קאמר. הגביהו דקאמר מ"ק מי הגביה למי ומאי קמהדר ליה ר"ש דלפום ריסטא משמע דסייט מ"ק (שם). געל לו. עבד לרבו ששימש העבד לרבו הייא חוקה וכן כולם (שם). הגביה והוא לרבו. כגון שהיה לרבו באינון ברי להגביה וו, באור שלום לרבו שמש לרבו המשום, שמורה ביל שמש שמש לרבו שמש מוכר, מה שאין כן במשיכה ומסירה, וגם קונה ברשות הרבים ובשום משבה הובה קובה בכל מקום. אפילו ברשות המיוחד למוכר לבדו (רשב"ם ב"ב ש"ה).